

Oostelijk front katastrofaal verlopen; in die ruim twee maanden had zij aan gesneuvelden, zwaargewonden en vermisten (goeddeels krijgsgevangenen) bijna een miljoen man verloren – haast een derde van alle krachten die er vóór de zomeroffensieven van het Rode Leger opgesteld waren. Steeds duidelijker manifesteerden zich de immense nadelen van de *Zweifrontenkrieg* welke Hitler in '41 met zijn overmoedige aanval op de Sowjet-Unie had ontketend. Maar hij dacht er niet aan de strijd op te geven. Integendeel: het feit dat hij het er op 20 juli bij een op hem in zijn hoofdkwartier in Oost-Pruisen uitgevoerde aanslag levend van had afgebracht, zag hij (en zagen zijn volgelingen met hem) als teken dat wat hij 'de Voorzienigheid' placht te noemen, hem niet in de steek zou laten.

vormde evenwel niet het verwachte Russische offensief over de Karpathen maar de komst van Duitse bezettingstroepen op 29 augustus nadat daags tevoren in het centrum des lands de ruim twintig Duitse officieren van de Duitse militaire missie in Roemenië die naar Duitsland onderweg waren, waren doodgeschoten op last van een Russische partisanenleider. In dat bergachtige centrale deel van Slowakije was de opstand goed voorbereid en waren ook wapenvoorraden gevormd, maar buiten dat deel, o.m. in de hoofdstad Bratislava, lieten de eenheden van het Slowaakse leger zich ontwapenen door de Duitsers. De opstandelingen kregen binnen enkele dagen ca. de helft van het land (Slowakije is iets groter dan Nederland) in handen. Banská Bystrica werd hun hoofdstad.

De Duitsers zetten de opstandelingen van meet af aan onder sterke militaire druk. Hoewel dezen het gezag van president Benesj en zijn regering erkennen (begin oktober ging een via Moskou uit Engeland gearriveerde Tsjechische generaal als hun opperbevelhebber fungeren), kregen zij maar weinig steun uit het Westen. Benesj stond namelijk op het standpunt dat de Sowjet-Unie voor die steun diende te zorgen. Inderdaad, de Russen zonden naar het opstandige gebied ca. 45 ton aan voorraden, brachten er ruim 20 jagers naar toe alsmede een deel van de in de Sowjet-Unie gevormde Tsjechoslowaakse parachutistenbrigade (ruim tweeduizend militairen) en poogden in afwijking van hun algemene strategie door de Dukla-pas heen te breken. Zij leden daarbij zware verliezen maar kwamen niet door het Duitse afweerfront heen. Daarmee was het lot van de opstand bezegeld. Met steun van een aantal zware tanks dreven enkele Duitse divisies en *Kampfgruppen* de ruim veertigduizend opstandige Slowaakse militairen concentrisch terug. Banská Bystrica viel eind oktober. Nadien trokken ruim zeventuizend militairen met enkele duizenden partizanen de Hoge Tatra in van waaruit zij evenwel slechts weinig operaties konden ondernemen. De meeste opstandelingen (ruim vierduizend waren gesneuveld) werden in krijgsgevangenschap afgevoerd. De 'SD' ging nadien tot scherpe represailles over (in het bevrijde gebied waren tegen talrijke Volksduitsers wreedheden bedreven), maar bij de militaire strijd hadden, aldus Wolfgang Venohr in zijn in '69 verschenen studie *Aufstand für die Tschechoslowakei. Der slowakische Freiheitskampf von 1944* (onze bron voor deze voetnoot), zowel de opstandelingen als de troepen van *Wehrmacht* en *Waffen-SS* zich aan de regels van het oorlogsrecht gehouden.